

Sygn. akt I UK 452/13

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania H. G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 kwietnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 września 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 24 września 2013 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w B. z 16 stycznia 2013 r. i oddalił odwołanie wnioskodawcy H. G. od decyzji pozwanego z 13 lipca 2012 r., odmawiającej mu prawa do wcześniejszej emerytury z powodu braku 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spór dotyczył zatrudnienia w B. w B. od 11 lipca 1974 r. do 1 kwietnia 1988 r. Ustalono, że wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku asystenta mierniczego, mierniczego, starszego mierniczego. Wykonywał pomiary sytuacyjne i wysokościowe pod melioracje i drenowanie terenów rolnych. Sąd Okręgowy stwierdził, że skarżący wykonywał pracę w szczególnych warunkach z wykazu A, dział I, pkt 4, do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (*Dział I. W górnictwie, pkt 4 - Prace wiertnicze, geofizyczne,*

hydrogeologiczne i geodezyjne przy poszukiwaniu surowców i wody). Sąd Okręgowy, odwołując się ponadto do regulacji zarządzeń resortowych, uznał, że wnioskodawca w spornym okresie wykonywał pracę geodety terenowego, a w konsekwencji legitymuje się 15 - letnim (łącznie z uznanym przez pozwanego) okresem pracy w szczególnych warunkach. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu uwzględnienia apelacji pozwanego podał, że Sąd Okręgowy błędnie ocenił charakter pracy wnioskodawcy. Nie była możliwa rozszerzająca wykładnia przepisów określających pracę w szczególnych warunkach i z pominięciem branżowego wydzielenia w wykazie A pracy w szczególnych warunkach. Wykazy resortowe oceny tej nie podważały, gdyż mają charakter informacyjny, techniczno-porządkujący. Biuro Projektów zatrudniające wnioskodawcę nie należało do branży górniczej. Przyjmując nawet za punkt odniesienia wykaz A, dział I (w górnictwie), pkt 4, to nie wszystkie prace geodezyjne mogą być uznane za wykonywane w szczególnych warunkach (*„...geodezyjne przy poszukiwaniu surowców i wody”*). Wnioskodawca nie zajmował się poszukiwaniem surowców lub wody. Natomiast w dziale X (w rolnictwie) w pkt 1, wykaz A do rozporządzenia, ustawodawca przewidział, że pracami w szczególnych warunkach są prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych. Dlatego praca geodety zatrudnionego w branży rolniczej (w rolnictwie) nie jest kwalifikowana jako świadczona w szczególnych warunkach. Czynności takie nie polegają na „zakładaniu urządzeń melioracyjnych”. Zatrudnienie wnioskodawcy w przedsiębiorstwie (B.) nie ma właściwości pracy w szczególnych warunkach.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1. art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przez błędną wykładnię i przyjęcie na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym piętnastoletnim stażem pracy w szczególnych warunkach; 2. § 4 rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. przez niezastosowanie w sytuacji gdy, prace wykonywane przez wnioskodawcę znajdują się w dziale X ust. 1 wykazu A do rozporządzenia, bowiem z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wynika, że odwołujący wykonywał prace związane z zakładaniem urządzeń melioracyjnych; 3. art. 391 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. przez brak odniesienia (się) w uzasadnieniu wyroku do podstawy prawnej

wskazywanej przez Sąd Okręgowy, tj. wykazu A ujętego w załączniku nr 1 zarządzenia nr 17 z 12 sierpnia Ministra Górnictwa i Energetyki i wykazu A ujętego w dziale I poz. 4 pkt 2 załącznika nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. „Zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty i rażąco narusza prawo zarówno w zakresie stosowania prawa jak i procedowania i wobec powyższego skarga jest oczywiście uzasadniona. Sąd Apelacyjny dzieląc ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, wskazał, że prace wykonywane przez odwołującego nie znajdują się w załączniku A do Rozporządzenia z 7 lutego 1983 r. ..., zatem odwołujący nie nabył prawa do przejścia na wcześniejszą emeryturę. Powyższe twierdzenia Sądu Apelacyjnego stoją w oczywistej sprzeczności z treścią przepisów zawartych w załączniku do rozporządzenia. Prawidłowa wykładnia tych przepisów prowadzi bowiem do wniosku, iż prace miernicze i geodezyjne wykonywane przez odwołującego są pracami wymienionymi w pkt 1 działu X załącznika A do rozporządzenia Wobec powyższego należy uznać, iż wnioskodawca legitymuje się wymaganym piętnastoletnim stażem pracy w szczególnych warunkach, a tym samym spełnia warunki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 4 rozporządzenia Ponadto Sąd Apelacyjny w sposób oczywisty naruszył przepisy art. 391 § 1 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. przez brak odniesienia w uzasadnieniu skarżonego orzeczenia do podstawy prawnej wskazywanej przez Sąd I instancji, tj. wykazu A ujętego w załączniku nr 1 zarządzenia nr 17 z 12 sierpnia Ministra Górnictwa i Energetyki i wykazu A ujętego w dziale I poz. 4 pkt 2 załącznika nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r. Sąd Apelacyjny zaniechał jakiegokolwiek ustosunkowania się do powyższych przepisów, pomimo, iż w ocenie Sądu instancji wyżej wymienione zarządzenia przesądzały o uznaniu, iż wnioskodawca legitymuje się wymaganym piętnastoletnim stażem pracy w szczególnych warunkach, a tym samym spełnia warunki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Rozwinięcie opisu okoliczności

uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej zostało zawarte w uzasadnieniu skargi kasacyjnej”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie wykazał przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. i dlatego wniosek nie został uwzględniony.

Zarzut oczywistego i rażącego naruszenia prawa „zarówno w zakresie stosowania prawa jak i procedowania” nie uzasadnia twierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W ocenie przesłanki przedsądu wiąże stan faktyczny na którym oparto zaskarżony wyrok. Chodzi o przepis art. 398¹³ § 2 k.p.c., który zasadniczo odnosi się do rozpoznania podstaw kasacyjnych, jednak ma zastosowanie również do szczególnej przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż w przeciwnym razie zachodziłby dysonans między etapem przedsądu a późniejszym rozpoznaniem podstaw kasacyjnych z ograniczeniami wynikającymi z przepisów art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. Skarżący nie podważa też ustaleń stanu faktycznego i w zarzucie podaje, że został ustalony prawidłowo. Trudno więc odkodować na czym ma polegać oczywiste i rażące naruszenie prawa w zakresie „procedowania”. Jeżeli kotwiczy się w zarzucie naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., to nie jest on zasadny, gdyż Sąd Apelacyjny klarownie wyjaśnił jakie znaczenie mają wykazy resortowe. Jeżeli zaś skarżący uważa, że oczywista zasadność skargi wynika z pominięcia przepisów zarządzeń resortowych wskazanych we wniosku, to czyni to tylko w aspekcie naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., a więc przepisu dotyczącego elementów uzasadnienia wyroku a nie stosowania prawa. Uzasadnienie wyroku sporządza się po jego wydaniu, stąd już tylko z tej przyczyny naruszenie tego przepisu nie ma wpływu na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). O wyniku sprawy, przy niekwestionowanych ustaleniach faktycznych, decyduje zaś prawo materialne. Gdyby więc nadal za punkt odniesienia przyjmować zarządzenia resortowe, to należałoby jedynie dodać, że obecnie znaczenie ma przepis ustawy i rozporządzenia, gdyż zarządzenia resortowe utraciły moc i nie stanowią już źródła prawa (por. wyroki Sądu Najwyższego z 10

lutego 2009 r., II UK 199/08, LEX nr 725051 i z 19 marca 2012 r., II UK 166/11, LEX nr 1171002, a także z 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, LEX nr 1001292, z 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652, z 14 marca 2013 r., I UK 547/12, OSNP 2014 nr 1, poz. 11). Z tych przyczyn niezasadny byłby zarzut naruszenia przepisów zarządzeń resortowych.

Pozostaje więc zarzut naruszenia prawa materialnego, jednak nie wykracza on poza zarzut podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.). W uzasadnieniu zarzutu skarżący bowiem „rozwiniecie opisu okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi” łączy z uzasadnieniem skargi kasacyjnej. Tymczasem podstawa przedsądu i podstawy kasacyjne, to odrębne elementy skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 398⁴ § 2 k.p.c.), co oznacza, że również ich uzasadnienia powinny być odrębne, zwłaszcza, że w przypadku podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. znaczenie ma kwalifikowana zasadność (oczywista) skargi kasacyjnej. Innymi słowy na etapie przedsądu nie ocenia się podstaw kasacyjnych i nie zastępują one uzasadnienia podstawy przedsądu. Niezależnie od tego reżimu, nie można stwierdzić oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, gdyż centralną regulacją jest przepis działu X, pkt 1, wykaz A do rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., zgodnie z którym w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym pracą w szczególnych warunkach były „prace przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych”. Prace skarżącego, czyli prace miernicze i geodezyjne, mogą częściowo pozostawać w związku z zakładaniem urządzeń melioracyjnych. Jednak przepis ma na uwadze stałą pracę i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 rozporządzenia) przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych. Semantycznie zakładanie urządzeń melioracyjnych to przede wszystkim praca fizyczna, szkodliwa dla zdrowia ze względu na miejsce i warunki takiej pracy. Chodzi więc o zatrudnienie skoncentrowane na takiej pracy stale i w pełnym wymiarze. Natomiast czynności miernicze i geodezyjne są uniwersalne i tylko temporalnie mogą łączyć się z pracami „przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych”. Innymi słowy w aspekcie kwalifikowanej (oczywistej) zasadności skargi nieuprawnione są zarzuty błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania tej regulacji, przez odmowę uznania, że stała praca w szczególnych warunkach przy zakładaniu urządzeń melioracyjnych to także prace miernicze i geodezyjne. Funkcjonalnie nie są to prace tożsame, dlatego,

gdyby ze względu na swoje cechy, mimo to miałyby być kwalifikowane jako prace w szczególnych warunkach (same w sobie), to prawodawca ująłby je samodzielnie (*in extenso*) w regulacji rozporządzenia.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.